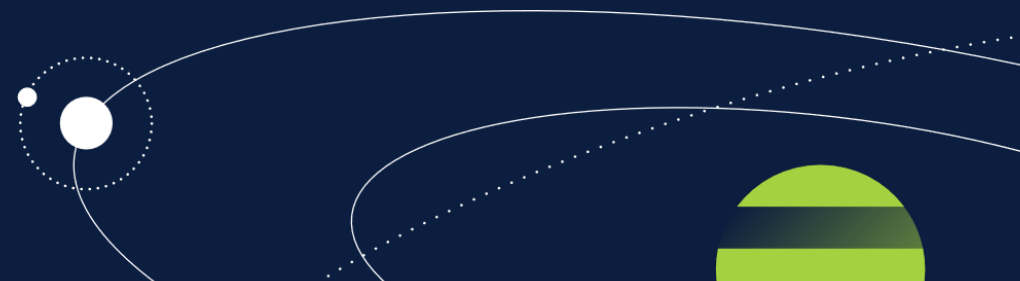

Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2024 m. rugsėjo 16-29 d.
2024 m. 38-39 savaitės

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Mielieji,

Praėjusią savaitę buvo proga susitikti su kai kuriais iš Jūsų kasmetinėje viešųjų pirkimų konferencijoje. Joje, mūsų vertinimu, dominavo 3 temos: inovatyvumas viešuosiuose pirkimuose, informacijos pripažinimo kaip melagingos problematika ir nacionalinio saugumo bei tiekėjų interesų suderinimo iššūkiai.

Naujausioje apžvalgoje pristatome Aplinkos ministerijos iniciatyvas dėl žaliųjų kriterijų taikymo bei VPT naujienas apie kai kurių sutarčių viešinimą ir kontrolės veiklos apžvalgą.

Taip pat analizuojame 4 Lietuvos apeliacinio teismo nutartis įvairiais klausimais: galimybė nustatyti tiekėjų pareigą paslaugas teikti su pirkėjo įranga, teisės nutraukti pirkimo procedūras ribos, teisė įsigyti tuos pačius darbus dvejomis galiojančiomis procedūromis ir tiekėjų kvalifikacijos įrodinėjimo priemonių patikimumas.

Gero skaitymo!

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris, Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

2024 m. 38-39 savaitėmis nebuvo priimta viešųjų pirkimų sričiai reikšmingų teisės aktų.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

- 1. Aplinkos ministerija: [parengė](#)** Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdam žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo pakeitimo [projektą](#). Projektu siūloma nustatyti papildomus reikalavimus skelbiant pirkimus visuomeninės paskirties pastatų statyboms patikslinant galimybes naudoti pakartotinio panaudojimo medžiagas arba antrinio panaudojimo medžiagas iš kitų statinių. Taip pat siūloma įtvirtinti, kad ne mažiau kaip pusę išlaidų statybos produktams sudarytų išlaidos produktams, turintiems aplinkosaugines deklaracijas. Taisyklėse nustatomi ir nauji padangų minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai bei patikslinti reikalavimai kitoms sritims – maisto produktų ir maitinimo paslaugų bei kelių projektavimo pirkimuose.
- 2. VPT: [praneša](#),** kad kartu su CPO LT sukūrė automatinį CPO LT kelionių portale sudarytų sutarčių viešinimą Centriniam viešųjų pirkimų portale (CVPP). Nuo 2024-09-04 visos sudarytos kelionių sutartys, kurias perkančiosios organizacijos turi privalomai viešinti, automatiškai viešinamos CVPP.
- 3. VPT: [kviečia](#)** susipažinti su 2024 m. III ketvirtį prevencine tvarka peržiūrėtiems pirkimams teiktomis [rekomendacijomis](#). VPT dėmesį skyrė tiltų, viadukų statybos darbų, kelių darbų pirkimams; medicinos priemonių, priskiriamų brangioms sveikatos priežiūros technologijoms pirkimams bei pirkimų, kurie nebuvo skelbti, tačiau, priėmus sprendimą nustatyti laimėtoją, pirkimų vykdytojais paskelbė savanoriško *ex ante* skaidrumo skelbimą. VPT rekomenduoja su rekomendacijomis susipažinti pirkimų vykdytojams, kurie rengiasi vykdyti analogiškus pirkimus tam, kad būtų išvengiant klaidų rengiant pirkimo dokumentus.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: perkančioji organizacija privalo nutraukti pirkimo procedūras dėl ydingų pirkimo sąlygų, nors šias pati prieš tai ir buvo nustačiusi (UAB „Archveda“ v Palangos miesto savivaldybės administracija), 2024-09-16

Ieškovas dalyvavo pirkime, kuriame, reikėjo įrodyti techninį pajėgumą, susijusį su projekto vadovo anksčiau vykdyta sutartimi. Ieškovo pasiūlymas buvo atmestas dėl to, kad deklaruojama sutartis *de jure* nebuvo iki galo įvykdyta. Ieškovas šį PO sprendimą apskundė ir teismas jo pasiūlymo atmetimą pripažino neteisėtu. Kartu teismas konstatavo, kad pirkimo sąlygos dėl techninio pajėgumo buvo neaiškios ir netikslios, kadangi sąvoka „būtų vadovavęs“ nėra tiesiogiai susieta su statybos darbų pabaiga, nors pagal statybas reglamentuojančius teisės aktus projekto vadovas teikia paslaugas iki statybos darbų pabaigos. Taigi, pirkimo sąlygose nebuvo konkrečiai apibrėžta projekto vadovo patirties apskaičiavimo (nustatymo) tvarka, jos vienodai nesuprato visi tiekėjai, be to, teismo vertinimu, ydinga patirtį įrodinėti tiekėjo deklaracijų pagrindu. Grįžusi į pirkimo procedūras PO pirkimo procedūras nutraukė dėl pirkimų principų pažeidimo, kurio nebegalima ištaisyti (VPĮ 29 str. 3 d.). Ieškovas apskundė PO sprendimą nutraukti pirkimo procedūras.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, ieškovo ieškinį atmetė.

Teismas konstatavo, kad dėl viešųjų pirkimų principų imperatyvaus pobūdžio ir VPĮ 29 str. 3 d. reguliavimo pirkimų principų pažeidimas suponuoja perkančiųjų organizacijų pareigą nutraukti procedūras, nepriklausomai nuo pažeidimo atsiradimo priežasties, įskaitant pačios perkančiosios organizacijos neteisėtus veiksmus. PO pagrįstai vadovavosi išaiškinimais, pateiktais pirmosios instancijos teismo dėl ieškovo pasiūlymo vertinimo, nors pirmame teismo procese nebuvo pareikštas reikalavimas dėl pirkimo sąlygų teisėtumo. Nepagrįsta ieškovo pozicija, kad nepakankamai aiškiai apibrėžta tiekėjų kvalifikacijos vertinimo tvarka savaime nereiškia pirkimo principų pažeidimo. Teismo vertinimu, susiklosčiusios padėties negalima teisėtai ištaisyti, nes nesant neaiškaus reikalavimo tiekėjų konkurencija būtų intensyvesnė, o pateikti pasiūlymai būtų kitokio pobūdžio. Vis dėlto šiuo metu teisėtai modifikuoti pirkimo sąlygų nebegalima.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: perkančiosios organizacijos, laikinai sustabdžius pirkimo procedūras, negali organizuoti naujų pirkimo procedūrų dėl iš esmės tapataus pirkimo objekto (UAB „JK Ranga“ v Panevėžio miesto savivaldybės administracija), 2024-09-19

Ieškovas dalyvavo gatvių remonto darbų pirkime (Pirkimas 1) ir buvo pripažintas jo laimėtoju. Kitam tiekėjui apskundus rezultatus, teismas pritaikė laikinąją apsaugos priemonę (LAP) ir sustabdė Pirkimo 1 procedūras. PO šio teismo sprendimo neskundė, o paskelbė naują pirkimą (Pirkimas 2). Pirkimo 2 objektas iš esmės sutapo su Pirkimo 1 objektu (tapati techninė specifikacija, tie patys perkami darbai), skyrėsi tik planuojamos sudaryti sutarties vertė ir trukmė. Ieškovas apskundė PO sprendimą skelbti Pirkimą 2 dar galiojant sustabdytomis Pirkimo 1 procedūroms. Ieškovo vertinimu, dėl šio sprendimo jam bet koku atveju sumažės pagal Pirkimą 1 sudarysimos sutarties (užsakymų) apimtis.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), panaikindamas pirmos instancijos teismo sprendimą, ieškovo ieškinį patenkino, kartu panaikindamas viešojo pirkimo sutartį, sudarytą Pirkime 2.

Teismas konstatavo, kad Pirkimo 1 ir Pirkimo 2 objektai yra tapatūs, kadangi sutampa remontuojamų gatvių ilgiai, pavadinimai ir kt. svarbūs techninės specifikacijos duomenys. Atsižvelgiant į tai, PO pažeidė kasacinio teismo praktikoje suformuluotą imperatyvą, pagal kurį draudžiama vienu metu organizuoti kelias pirkimo procedūras (sudaryti sutartis) dėl to paties objekto. Tiekėjai, dalyvaudami Pirkime 1, negalėjo tikėtis, kad PO dalies darbų (paslaugų) neįsigis, o tai bus atliekama nauju pirkimu. Nors PO neįsipareigojo išpirkti visos darbų apimties, tačiau tiekėjai galėjo tikėtis, kad esant poreikiui ir finansavimui, PO iš laimėtojo įsigis visus perkamus darbus. Pirkimo 2 paskelbimas keičia Pirkimo 1 objekto apimtį. Tai neužtikrina viešųjų pirkimų principų ir konkurencijos užtikrinimo imperatyvo, nepriklausomai nuo to, kad Pirkimo 2 būdas yra atviras konkursas. Galiausiai Pirkimu 2 PO netiesiogiai išvengė jos atžvilgiu pritaikytos LAP, nors jos nustatančio privalomo teismo sprendimo ji neskundė. Teismo pritaikyta LAP būtent siekta išsaugoti status quo, o ne ją pakeisti. Tokiu būdu PO patvirtino, kad darbų įsigijimas pagal Pirkimą 1 jai neturi ypatingos svarbos ir skubos.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#)

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjo kvalifikaciją pagrindžiantys dokumentai savaime neturi didesnės įrodomosios galios tik dėl to, kad šiuos išdavė perkančioji organizacija, vertinanti šio tiekėjo pasiūlymą (UAB „Raguvilė“ v Kuršių nerijos nacionalinė parko direkcija), 2024-09-19

Ieškovas ginčijo Pirkimo laimėtojo pasiūlymo vertinimo teisėtumą dėl to, kad jo konkurentas galimai neįrodė savo techninio pajėgumo turėti atitinkamą patirtį turintį statybos vadovą. Ieškovas buvo laimėjęs panašaus pobūdžio tos pačios perkančiosios organizacijos anksčiau rengtą darbų pirkimą. Šio ankstesnio pirkimo dokumentuose ir pirkimo sutartyje buvo nurodyta, kad statybos vadovu skiriamas ieškovo direktorius, o ieškovo padalinio vadovas buvo atsakingas už medžiagų tiekimą (paruošimą). Perkančioji organizacija, prieš paskelbdama naują pirkimą, Pirkimo laimėtojui išdavė pažymą, kurioje nurodyta, kad pastarasis specialistas, anuomet atsakingas už medžiagų tiekimą, vykdė darbų vadovo pareigas. Taigi pas ieškovą dirbęs specialistas įsidarbino pas kitą ūkio subjektą (Pirkimo laimėtoją) ir naujame pirkime įrodinėjo savo darbo vadovo patirtį, nors šias pareigas vykdė ieškovo vadovas.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir ieškinį tenkino bei panaikino su laimėtoju sudarytą viešojo pirkimo sutartį.

Pirma, Teismas nurodė, kad pagal ginčo pirkimo sąlygas darbų vadovas turėjo įrodyti savo vadovavimo patirtį anksčiau vykdytoje sutartyje. Tai reiškia, kad pats jis darbų neturėjo vykdyti, bet juos kontroliuoti, vadovauti, būti atsakingu už galutinį rezultatą. Tik tai, kad sutartį faktiškai vykdė ir kiti asmenys, nereiškia, jog jie šiems darbams vadovavo. Iš bylos duomenų nenustatyta, kad Pirkimo laimėtojo specialistas, anuomet atsakingas už medžiagų tiekimą, vykdė statybos vadovo funkcijas. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad perkančiosios organizacijos patvirtinimas apie tai, kad pirkimo laimėtojo specialistas – buvęs ieškovo padalinio vadovu – vadovavo anksčiau jos naudai vykdytiems darbams, išduotas ne ieškovui, su kuriuo buvo sudaryta sutartis, o kitam ūkio subjektui. Iš šio rašto nėra aišku, koku tikslu jis parengtas, be to, koku pagrindu nurodyta, kad Pirkimo laimėtojo specialistas vadovavo darbams.

Antra, darbiniai protokolai, kuriuose atsispindi anksčiau vykdytos sutarties pasitarimai, ieškovo direktoriaus ir buvusio padalinio vadovo užduodami klausimai ir atsakymai, savaime nepatvirtina, kad Pirkimo laimėtojo pristatytas specialistas anksčiau vadovavo darbams. Priešingai, iš šių duomenų matyti, kad buvęs ieškovo padalinio vadovas (Pirkimo laimėtojo specialistas) buvo atsakingas už konkrečią atsakomybės sritį, susijusią su medžiagų tiekimu. Pateiktos darbų objekto nuotraukos, kuriose matyti užbaigti darbai, savaime neįrodo, kad šis specialistas vadovavo darbams, o ne atliko jų dalį.

Trečia, byloje nepaneigtas pagrindinis ieškovo teiginys, kad jo buvęs darbuotojas ne vadovavo darbams, o buvo atsakingas už tam tikrą darbų dalį. Priešingai, pristatyti ieškovo įrodymai – direktoriaus įsakymas dėl darbų vadovo skyrimo, taip pat ankstesniame pirkime pateiktas pasiūlymas – suponuoja išvadą, kad Pirkimo laimėtojo specialistas nevadovavo vykdytiems darbams. Nėra duomenų, kad anksčiau vykdytos sutarties metu ta pati perkančioji organizacija būtų informuota apie darbų vadovo pakeitimą. Galiausiai pagal konkretų projektą darbų vadovo funkcijas gali atlikti tik vienas asmuo, kuriam kiti yra pavaldūs, bet ne kartu vadovauja projektui.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

4. Lietuvos apeliacinis teismas: perkančioji organizacija gali nustatyti, kad paslaugos bus teikiamos naudojantis jos priemonėmis, tačiau už šį naudojimąsi ji negali papildomai apmokestinti tiekėjų (UAB „Sotega“ v Šilutės rajono savivaldybės administracija), 2024-09-20

PO paskelbė mokinių maitinimo paslaugų pirkimą (Pirkimas), kuriame, be kitų reikalavimų, buvo nustatyta, kad laimėtojas turės naudotis PO nuosavybės teise priklausančiais kasos aparatais, o už šį naudojimąsi ir priežiūrą mokės trečiajam asmeniui, įrengusiam šiuos kasos aparatus. Ieškovas apskundė šias Pirkimo sąlygas nuroydamas, kad PO varžo ūkinę laisvę ir varžo konkurenciją. Ieškovo teigimu, PO turėjo įtvirtinti alternatyvą, kad tiekėjai, turintys nuosavus kasos aparatus, galėtų jais naudotis teikdami maitinimo paslaugas. Juolab, ieškovo teigimu, rinkoje kasos aparatų priežiūros paslaugos kainuoja pigiau. PO nurodė, kad kasos aparatai buvo įgyti ankstesniame pirkime, kuris buvo finansuojamas struktūrinės paramos lėšomis, o ieškovas negali Pirkime kvestionuoti ankstesnių pirkimo procedūrų rezultato. Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad pirkimo sąlygomis PO negali reikalauti, kad tiekėjai atsiskaitytų kasos aparatus prižiūrinčiam trečiajam asmeniui, tačiau PO teisėtai nustatė, jog paslaugoms teikti bus naudojami jos nuosavi kasos aparatai. Ieškovas pateikė apeliacinį skundą dėl PO teisės apibrėžti tokius specifinius paslaugų teikimo reikalavimus.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas) pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad paslaugų teikimas pačios PO turimais kasos aparatais išplečia tiekėjų konkurenciją, kadangi leidžia varžytis tokiems tiekėjams, kurie patys tokios įrangos neturi ir neketina įsigyti, o tokios įrangos naudojimas nesuponuoja papildomų tiekėjo kaštų. Dėl to toks reikalavimas naudoti PO įranga nepažeidžia viešųjų pirkimų principų ir sąžiningos konkurencijos. PO iš anksto buvo įsigijusi kasos aparatus, todėl reikalavimas juos naudoti maitinimo paslaugas teikiantiems tiekėjams yra racionalus. Ieškovas neįrodė, kaip ginčo sąlygos užkerta kelią jam dalyvauti Pirkime ir konkrečiai pažeidžia jo teises.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktika

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ – ellex.legal/lt

